

Helsinki 30.1.2008

Tiedotusvälineille
JULKAISUVAPAA 31.1.2008 klo 9.00

Rasismikokemukset vaikeuttavat rikoksia tehneiden nuorten maahanmuuttajien kiinnittymistä yhteiskuntaan

Rikoksiin syyllistyneillä maahanmuuttajataustaisilla ja muihin etnisiin vähemmistöihin kuuluvilla nuorilla miehillä on usein arkisia kokemuksia syrjinnästä ja irrallisuudesta. Toistuvat omaan tai perheen etniseen taustaan tai ihonväriin perustuvat epäoikeudenmukaisuuden kokemukset koetaan arkipäivän rasismina. Nuoret ovat kokeneet suullista häirintää, syrjiviä eleitä ja fyysistä väkivaltaa niin kadulla kuin koulussakin. Nämä tiedot käyvät ilmi Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen ja Nuorisotutkimusverkoston julkaisusta ”**Nuorten miesten monikulttuurinen elämäntapa ja rikollisuus**”. Tutkimus kuvaa nuorten maahanmuuttajataustaisten ja romanimpien rikollisuutta ja sen viranomaiskäsitteilyä haastatteluaineistoon nojaten.

Yhteiskuntaan kiinnittymisen kokemus tärkeä

Puhuessaan rikoksiin syyllistymisen taustatekijöistä nuoret korostivat ryhmään kuulumisen ja ystävyys-suhteiden merkitystä. Rikollisesta elämäntavasta luopuminen on vaikeaa muun muassa siksi, että se voi merkitä samalla myös ystäväpiiriin hajoamista.

Ulkopuolisuuden kokemukset ja erilaisuuden leima vaikeuttivat haastateltujen nuorten kiinnittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan. Etninen ja kulttuurinen erilaisuus ja siihen kohdistuva rasismi eivät kuitenkaan riitä yksin selittämään rikoksiin syyllistymistä. Rikollisuuden taustalla vaikuttavat sen ohella esimerkiksi samanlaiset sosiaaliset ja taloudelliset ongelmat kuin muillakin nuorilla.

Etnisten vähemmistöjen erityistarpeiden huomioiminen

Tutkimuksessa nostetaan esiin kysymys, miten monimutkaiset, nuorten arkielämään liittyvät etniset ja sosiaaliset tekijät voitaisiin ottaa huomioon rikosten torjunnassa ja laajasti ymmärretyin seuraamusjärjestelmän toiminnassa. Tärkeinä seikkoina nousevat esiin

- Eri viranomaisten yhteistyö, jossa epäillyn sosiaaliset ja etniset taustatekijät tulevat kokonaisvaltaisesti huomioituiksi.
- Nuorisotyöntekijöiden ja etnisten vähemmistöjen parissa työtä tekevien kansalaisjärjestöjen, erityisesti maahanmuuttajajärjestöjen asiantuntemuksen hyödyntäminen.
- Rasismikokemusten esiin nostaminen ja rakentava käsittely nuorten kohtaamisessa.
- Ystäväpiiriin ja koulun merkityksen näkeminen nuorten kotoutumisen tukipilareina.
- Etnisiin vähemmistöihin kuuluviin nuoriin kohdistuneiden rikosten huomioiminen.
- Tiedon antaminen oikeuksista, velvollisuuksista ja suomalaisesta palvelujärjestelmästä.

Nuorten elämäntilanteet vaihtelevat, ja he tarvitsevat yksilöllisesti räätälöityä tukea. Sosiaalisten ja kulttuuristen kytkösten tunnistaminen sekä rikosentekijän yksilöllinen kohtelu tulevat esille esimerkiksi henkilötutkinnassa ja ehdollisen vankeusrangaistuksen valvontatapaamisissa.

Erityisenä haasteena etnisiin vähemmistöihin kuuluvien nuorten rikosten käsittelyssä on karkotusuhkan kokeminen. Karkotus tai sen uhka asettaa lapsesta Suomessa asuneet maahanmuuttajataustaiset nuoret eriarvoiseen asemaan suhteessa kansalaisuudeltaan suomalaisiin nuoriin. Tällainen henkisesti ja sosiaalisesti raskas uhka voi murtaa rikoksesta epäillyn tai tuomitun nuoren mahdollisuuksia ja pyrkimyksiä kiinnittyä suomalaiseen yhteiskuntaan.

Etnisiin vähemmistöihin kuuluvien nuorten rikosten taustojen selvittämiseksi tarvitaan laaja-alaista tietopohjaa arkipäivän sosiaalisista, taloudellisista ja kulttuurisista taustoista. Nuoren elämänkulun ongelmakohtien rakentava ja yksilöllinen käsittely yhdessä nuoren kanssa voivat edistää paitsi rikosten selvittämistä, myös nuoren selviytymistä rikoksettomaan elämään.

Tutkimuksen aineistona olivat 20 rikoksiin syyllistyneen nuoren (16–25-vuotiaan) miehen elämäkerralliset haastattelut. Niiden avulla analysoitiin nuorten tekemien rikosten ja elämänkulun suhdetta. Myös viranomaisia, kansalaisyhteiskunnan toimijoita ja käytännön työtä nuorten kanssa tekeviä sekä päätöksentekijöitä haastateltiin.

Lisätietoja:

Leena Suurpää
Nuorisotutkimusverkosto
020 755 2650
leena.suurpaa@nuorisotutkimus.fi

Päivi Honkatukia
Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos
050 326 2458
paivi.honkatukia@gmail.com

Tutkimus on 31.1.2008 OPTL:n kotisivuilla <http://www.optula.om.fi>

Honkatukia, Päivi & Suurpää, Leena (2007): Nuorten miesten monikulttuurinen elämänkulku ja rikollisuus. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 232. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 80.

Julkaisun voi tilata Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta puh. 010 366 5355